

02-05-2024

Rammeaftale mellem regeringen (SVM) og Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti samt Radikale Venstre om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet

Regeringen (SVM) og Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti samt Radikale Venstre er enige om en rammeaftale, som skal sætte retning for de kommende års arbejde med udvikling af handicapområdet.

Aftalepartierne har lyttet til holdningerne fra parterne i Sammen om Handicap (Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Dansk Socialrådgiverforening, FOA, KL, Landsorganisationen for Sociale Tilbud, Selveje Danmark og Socialpædagogerne).

De bærende søjler i dansk handicappolitik er kompensationsprincippet, solidaritetsprincippet, ligebehandlingsprincippet, sektoransvarlighedsprincippet og udgangspunktet om konkret og individuel vurdering af borgerens behov. Dette er uforandret de bærende søjler. Det følger bl.a. af kompensationsprincippet, at hjælp til mennesker med handicap gives for at overkomme de barrierer, som forhindrer børn, unge og voksne med handicap i at deltage i samfundslivet på lige fod med alle andre. Kompensation kan for eksempel gives i form af et varigt hjælpemiddel som en kørestol eller protese, men kan også gives i form af eksempelvis socialpædagogisk støtte eller hjemmehjælp. Desuden gælder ligeledes uforandret, at hjælpen tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte.

Aftalepartierne er enige om, at der i de kommende år skal arbejdes videre med en lang række initiativer, der sikrer, at ressourcerne på handicapområdet anvendes bedre til gavn for børn, unge og voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det gælder bl.a. de rammer, som kommunerne og medarbejderne opererer under som følge af rigide regler, hvor udgifterne forbundet med bureaukrati og administration er uforholdsmæssige store i forhold til den kvalitet, som borgeren oplever.

Partierne er enige om, at det overordnede formål med aftalen og med Sammen om Handicap er at sikre en faglig og økonomisk bæredygtig udvikling af handicapområdet af høj kvalitet med fokus på forebyggelse, udvikling og trivsel samt at understøtte mennesker med handicap i at deltage i samfundet. Partierne er endvidere enige om at ville invitere Sammenslutningen af Unge med Handicap til at deltage i Sammen om Handicap, så kredsen udvides fra otte til ni centrale interessenter på handicapområdet. Ligesom Danske Handicaporganisationer får en fast plads ekstra.

Vi har på mange måder et velfungerende handicapområde. Hvor medarbejdere på socialområdet hver eneste dag yder en stor indsats og gør en forskel for de personer, der har brug for hjælp og støtte. Og der er mange personer, der i dag får den hjælp og støtte, de har behov for.

Men samtidig er handicapområdet præget af nogle grundlæggende og strukturelle problemer. Det kommer til udtryk ved, at kommunerne oplever et stigende udgiftspres, mens borgere med handicap oplever, at kvaliteten i indsatserne, retssikkerheden og tilliden til kommunerne er under pres. Der bruges med andre ord flere penge – uden borgerne oplever en velfærdsforbedring. På den baggrund er der behov for større økonomisk styrbarhed både på kort og

på lang sigt og samtidigt behov for at understøtte en positiv udvikling, som kan sikre både kvaliteten, og at borgeren i højere grad får støtte og hjælp i tide.

Sammen om Handicap er en ny måde at arbejde sammen på. Parterne i Sammen om Handicaps rolle er et samarbejdsforum, som skal bidrage til så gode løsninger som muligt inden for de rammer, der besluttet af hhv. lovgiver, kommunalbestyrelser og – ift. lønsspørgsmål på området – arbejdsmarkedets parter.

Således er de økonomiske prioriteringer i kommunerne og staten et anliggende for de folkevalgte parter. Ligesom de lønmæssige forhold i sagens natur er et forhold for arbejdsmarkedets parter.

Regeringen og KL vil som en delaftale til ØA25 forhandle anbefalinger i ekspertudvalget på socialområdet af rapportering fra april 2024 inden den formelle opstart af ØA25-forhandlingerne. Der indgår sidst i denne aftale herudover en aftaletekst mellem KL og regeringen om økonomi.

Partierne er enige om, at der er behov for en grundlæggende anden tilgang på socialområdet, hvor der tages livtag med de svære dilemmaer. Der skal være større tillid til såvel borgerne som medarbejdere og færre rigide regler. Der er ligeledes behov for at se på, hvordan vi får den eksisterende viden om indsatser i spil, og hvor der kan være behov for kompetenceudvikling eller for understøttelse af, at relevante socialfagligheder bliver brugt.

Partierne er endvidere enige om, at der er stort potentiale i at udnytte den store ressource, som mennesker med handicap er i vores samfund, langt bedre end i dag. Alt for mange unge og voksne med et handicap står uden job og uddannelse. Borgere med handicap skal have bedre mulighed for at tage en uddannelse eller komme i beskæftigelse, end de har i dag. Det er godt for borgerens trivsel, og det er godt for samfundet.

Partierne er på den baggrund enige om, at der er brug for at se på udviklingen i et sammenhængende perspektiv, som kan danne rammen for en langsigtet omlægning af området. Denne udvikling kan understøttes med initiativer, som både skaber bedre rammer for borgere og samtidig tilgodeser behovet for bedre økonomistyring i kommunerne.

Formålet med aftalen er dels at sikre en faglig og økonomisk bæredygtighed, som skal bidrage til at reducere udgifterne i kommunerne, og/eller sikre økonomisk gennemsigthed. Hertil bemærker partierne, at det også er afgørende at sikre høj kvalitet i udviklingen af handicapområdet med fokus på forebyggelse, udvikling og trivsel samt at understøtte mennesker med handicap i at deltage i samfundet.

Partierne tager til efterretning, at det for regeringen og KL er afgørende, at initiativerne i aftalen skal bidrage til at reducere udgifterne i kommunerne, og at strukturelle forandringer samlet set kan – og skal – bidrage til at løse begge formål. Det gælder bl.a. de rammer, som kommunerne og medarbejderne opererer under som følge af rigide regler, hvor udgifterne forbundet med bureaukrati og administration er uforholdsmæssige store i forhold til den kvalitet, som borgeren oplever. Initiativer i forlængelse af arbejdet om særligt dyre enkeltsager vil kunne bidrage til at frigøre ressourcer i kommunerne. Aftalepartierne er enige om, at der i de kommende år skal arbejdes videre med en lang række initiativer, der sikrer at ressourcerne på handicapområdet anvendes bedre til gavn for børn, unge og voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Denne rammeaftale indeholder en række elementer på både kort og langt sigt, som skal danne grundlag for de kommende års drøftelser i Sammen om Handicap og aftalekredsen.

Partierne noterer sig, at de konkrete elementer i aftalen vil blive drøftet i regi af Sammen om Handicap i overensstemmelse med aftalens overordnede formål om at sikre en faglig og økonomisk bæredygtig udvikling af området.

Aftalepartierne er enige om, at der skal følges op på aftalen en gang årligt om, hvordan aftalen er blevet udmøntet, blandt andet i forhold til den overordnede målsætning om at understøtte en faglig og økonomisk bæredygtig udvikling af handicapområdet af høj kvalitet med fokus på forebyggelse, udvikling og trivsel samt at understøtte mennesker med handicap i at

deltage i samfundet. Der vil blandt andet kunne følges op på, hvordan ambitionerne i aftalen er blevet omsat til konkrete forbedringer for mennesker med handicap. Parterne i Sammen om Handicap vil deltage i statusdrøftelserne.

Initiativer på kort sigt

Partierne er enige om en række initiativer på kort sigt, som skal implementeres i form af lovgivning e.l. i 2024-25, *jf. boks 1*. Initiativerne skal udbores og kan derfor blive justeret eller udgå, såfremt de efter udbringning ikke bidrager til rammeaftalens overordnede formål. De enkelte initiativer drøftes i sagens natur med aftalepartierne.

Aftalekredsen vil løbende have drøftelser med parterne i Sammen om Handicap. Aftalepartierne og Sammen om Handicap har en intention om en åben, transparent og velstruktureret proces, der sikrer mulighed for relevant inddragelse.

Boks 1

Initiativer på kort sigt (2024-25)

- 1. Forenkling af merudgiftsydelsen.** I dag gennemfører kommunerne mange og omstændelige sagsbehandlinger for at vurdere, hvilke personer og på hvilket niveau en borger har ret til at få dækket merudgifter. Netop spørgsmålet om merudgifter er kilde til stor frustration og mange uenigheder mellem borgeren og kommunen og lægger beslag på socialrådgivernes tid, som kunne være brugt mere meningsfuldt på andre opgaver. Ligeledes vedrører ca. 20 pct. af klagesagerne ved Ankestyrelsen netop merudgifter. Systemet fungerer med andre ord ikke for hverken mennesker eller myndigheder. Partierne bakker op om, at der indføres en ny model for udmåling af servicelovens merudgiftsydelse i overensstemmelse med regeringens og KL's ØA24. Nyttækningen skal bidrage til et mere enkelt og gennemsigtigt system, øge retssikkerheden for borgeren og reducere kommunernes udgifter til administration markant. Et lovforslag fremsættes i kommende samling. Ændringer i merudgiftsydelsen til voksne skal drøftes i forligskredsen bag reform af førtidspensions- og fleksjob.
- 2. Specialeplanlægning på handicapområdet og takstmodel for hele det specialiserede socialområde.** Partierne er enige om, at der skal udvikles en model for, hvordan den højt specialiserede del af handicapområdet kan inddeles i specialer. Formålet er at styrke kvaliteten lokalt, regionalt og nationalt ved, at samle den fælles faglighed i form af eksisterende viden, kompetencer og indsats i forhold til personer med beslægtede behov inden for den højt specialiserede del af handicapområdet. Med specialeplanlægning styrkes fagligheden, bl.a. ved at sikre relevant uddannelsessammensætning af personalet på højt specialiserede tilbud, samtidig med, at der skabes overblik over og viden om de højt specialiserede tilbud til brug for socialrådgivernes visitation til tilbuddene. Dermed gives bedre mulighed for det rette match mellem borger og indsats på baggrund af vejledende visitationsretningslinjer. Specialeplanens styrkelse af fagligheden indebærer, at ikke alle kommuner skal have alle typer af specialiserede tilbud. Initiativet forventes at kunne bidrage til at imødegå forråelse. Et lovforslag om specialeplanlægning vil kunne fremsættes i kommende Folketingssamling. Udrulningen af specialeplanlægning på det specialiserede del af handicapområdet vil have samtidighed med udrulning af en takstmodel. Specialeplanen skal således ses i sammenhæng med en takstmodel, som skaber økonomisk gennemsigtighed – også på tværs af ejerformer – styrker sammenhængen mellem kvalitet og økonomi og forbedrer kommunernes udgiftsstyring. Partierne er enige om, at regeringen igangsætter et arbejde med at afdække mulighederne for en ny takstmodel for botilbud og botilbudslignende tilbud, der kan forbedre sammenhængen mellem kvalitet og økonomi og forbedre kommunernes udgiftsstyring, jf. også Ekspertudvalgets anbefalinger. En ny takstmodel skal sikre gennemsigtighed i, hvad indsatser reelt koster og sikre sammenlignelighed på tværs af tilbud. Det forudsætter en mere standardiseret model, end tilfældet er i dag. Med indførelsen af specialeplan og takstmodel tilvejebringes øget gennemsigtighed i tilbuddenes økonomi og kvalitet, som kan gøres tilgængeligt for kommunale sagsbehandlere, borgere og pårørende.
- 3. Særligt dyre enkeltsager.** Særligt dyre enkeltsager kan fx opstå, hvis en borger ikke har fået det rette tilbud første gang, fx pga. manglende viden. En undersøgelse af 59 kommuners behandling af sager viste, at der var 845 borgere, der modtog dag- og botilbud til en udgift på over 2 mio. kr. årligt. Udgiften svarer til cirka 5 mia. kr. og 17,3 pct. af de af de samlede udgifter på botilbudsområdet. Der igangsættes et arbejde, som skal finde mulige løsninger til at reducere udgifterne til de særligt komplekse og dyre enkeltsager, samtidig med at der sikres faglig kvalitet i indsatsen for borgerne.
- 4. Revision af magtanvendelsesreglerne.** Det er vigtigt at sikre det frie individuelle menneskes udfoldelse. Også for mennesker med handicap. Samtidig skal der tages hensyn til de øvrige beboere. Nogle borgere har så omfattende funktionsnedsættelser, at de ikke kan tage vare på sig selv, eller hvor borgeren ikke selv kan overskue konsekvenserne af deres handlinger. Det følger af en revisionsbestemmelse i serviceloven, at magtanvendelsesreglerne skal justeres i Folketingsåret 2023/24. Aftalepartierne er enige om, at det grundlæggende formål med magtanvendelsesreglerne i serviceloven er, at: magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige;

indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand; anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten må alene ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre; forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal kommunen foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning; er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes; og at magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødige krænkelse eller ulempe. Magtanvendelsesreglerne revideres således for at understøtte personalets mulighed for at drage omsorg for en gruppe af borgere, som ikke kan tage vare på sig selv. Ændringen vil betyde, at personalet bruger mere tid på borgerne i stedet for at bruge tiden på registrering. Samtidig vil ændringerne udgøre en administrativ lettelse for kommunerne. Ikke-akutte magtanvendelser kræver forhåndsgodkendelse, og det følger af lovforslaget, at alle akutte magtanvendelser fortsat skal registreres hver gang. Det følger af lovforslaget, at hvis borgeren samtykker til kamerakig, kan det iværksættes uden forelæggelse for nævnet i det tilfælde, hvor borger og kommune er enig om at anvende kamerakig. Regeringen igangsætter et arbejde med henblik på at afdække, om borgeren skal have en ret til at tilvælge kamerakig frem for fysisk overvågning. Lovforslaget er sendt i ekstern høring ultimo februar 2024 og forventes fremsat i april 2024. Partierne bakker op om lovforslaget med de ændringer, som fremgår nedenfor. På det første årlige statusmøde vil aftalpartierne og parterne i Sammen om Handicap drøfte status for, om lovændringen fungerer efter hensigten.

Ændringer i lovforslaget. På baggrund af drøftelser i Sammen om Handicap udgår flytning med værges samtykke og indlåsning af borger i egen bolig i botilbud af lovforslaget. Derudover fastholdes ansvaret for afgørelser i sager om flytning uden samtykke hos Familieretshuset i stedet for i det nye nævn. Flytning med værges samtykke afventer gennemførelse af initiativ i det flerårige arbejdsprogram om styrkelse af værgers kendskab til borgere med handicap under værgemål, hvor arbejdet forudsættes færdiggjort, således at de nødvendige regeltilpasninger kan gennemføres i 2025. Derudover vil den foreslåede mulighed for at give tidsubegrænsede forhåndsgodkendelser for enkelte afgørelser blive fjernet. Den konkrete maksimale længde på forhåndsgodkendelse fastsættes i en bekendtgørelse ligesom i dag, hvor den maksimale længde varierer fra 12-18 måneder afhængigt af, om der er tale om fx velfærdsteknologi eller stofsejer. Desuden gives der mulighed for også at anvende særlige døråbnere på døre til servicearealer og fælleskøkkener i forlængelse af muligheden for aflåsning af disse, med henblik på at så få beboere som muligt generes af indgrebet. Endelig vil der blive indført et krav i lovforslaget om, at medlemmer af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse over for Borgere med Handicap, som indstilles af hhv. DH og KL, skal have socialfaglig indsigt; det fremgår allerede af lovforslaget, at nævnets formand skal være dommer. Alle ændringer af lovforslaget vil blive gennemført ved ændringsforslag.

5. **Indførelse af beløbsgrænse for alternative tilbud.** Partierne bakker op om, at regeringen og KL har indgået aftale om at indføre en formaliseret beløbsgrænse for meromkostningerne på 0 pct. for alternative tilbud til det, kommunen har visiteret til. Et lovforslag vil kunne fremsættes i efteråret 2024. I det lovforberedende arbejde tages der i videst mulige omfang højde for ens beregning af takster på tværs af offentlige og private tilbud, som skal sikre fair konkurrence og lige vilkår mellem offentlige og private aktører på markedet. Modellen skal udarbejdes under hensyntagen til ikke at øge den kommunale administration betydeligt. Det er en forudsætning for initiativet, at det sikres, at reglerne for beregning af takster overholdes, således at der er sammenlignelige takster på tværs af offentlige og private tilbud. Et kommende arbejde med en ny takstmodel skal samtidig understøtte mere gennemsigtighed.
6. **Effektivisering af socialtilsyn.** Regeringen og KL har i ØA24 aftalt en analyse af de forskellige tilsyn, som tilbud på socialområdet er underlagt. Analysen undersøger, om tilsynene medvirker til at øge udgiftsopdriften (herunder ift. administrationsudgifter), om reguleringen af tilsynene kan forenkles, hvordan koordinationen mellem tilsynene kan styrkes, samt hvordan uoverensstemmende krav fra forskellige tilsyn evt. kan løses. Partierne er enige om, at der bl.a. med udgangspunkt i analysen skal udarbejdes en model for ændringer af socialtilsynsreglerne, som efterfølgende drøftes i Sammen om Handicap, og som samlet set skal medføre et lavere, meningsfuldt og kvalitetsfremmende tilsynstryk på de sociale tilbud, på tværs af de forskellige tilsyn, som bl.a. kan frigøre tid til borgernære opgaver, og som skal sikre, at socialtilsynets ressourcer anvendes mere effektivt og fokusere på de tilbud, hvor der er problemer vurderet ud fra så vidt muligt objektive risikofaktorer. Desuden skal tilsyn på området i højere grad koordineres på tværs af tilsynene. Et lovforslag fremsættes i efteråret 2024.
7. **Forenkling og mere tillidsbaseret visitation til hjælpemidler.** Mange ældre og personer med handicap kan opleve lang sagsbehandling af visitation til hjælpemidler. Partierne er enige om at forenkle reglerne for visitation til hjælpemidler, så borgerne oplever øget tilgængelighed, mindre ventetid og en mere smidig visitation til hjælpemidler. Der igangsættes et arbejde med at udarbejde en positivliste til hjælpemidler, der skal kunne udleveres uden forudgående visitation, ligesom mulighederne for et samlet regelsæt, som kommunerne kan administrere efter, skal afdækkes. Partierne er enige om, at regeringen igangsætter at afdække muligheden for at se på hjælpemiddelområdet på tværs af den kommunale og regionale sektor. Et lovforslag vil kunne fremsættes i 2025.

8. **Øget inddragelse af brugere og pårørende.** Danmark er et foreningsland. Mens der er en lang tradition for, at eksempelvis elever i folkeskolen og på landets ungdomsuddannelser og videregående uddannelser etablerer studenter- og elevråd, gælder dette ikke for hverken borgere med handicap eller for deres pårørende. Det ønsker partierne at lave om på. Det afdækkes, hvordan der kan sikres øget inddragelse af brugere og pårørende, herunder undersøge muligheden for at give brugere og pårørende ret til at oprette råd eller lignende på botilbuddene. Initiativet skal bidrage til bedre samarbejde og kommunikation mellem borger, tilbud, pårørende og sagsbehandlere og øge borgerens tryk og trivsel, samt understøtte en positiv kultur og forebygge forråelse. Et lovforslag vil kunne fremsættes i 2025.
9. **Handicapuge og samfundskampagne.** En undersøgelse gennemført af Danske Handicaporganisationer og Det Centrale Handicapråd fra oktober 2023 om danskernes syn på handicap viser blandt andet, at syv ud af ti adspurgte danskere mener, at de fleste er usikre på at omgås borgere med handicap. Der udarbejdes et forslag til forsøg med en handicapuge og gennemførelse af en oplysningskampagne, som skal øge kendskabet til mennesker med handicap i den brede befolkning og medvirke til at aflive myter, fordomme og misforståelser samt forebygge forråelse. Indsætterne tænkes forankret hos civilsamfundsorganisationerne på handicapområdet.
10. **Handlingsplan om uddannelse og beskæftigelse.** På trods af flere års høj beskæftigelse og lav ledighed er mange unge og voksne med handicap i dag hverken i beskæftigelse eller i gang med en kompetencegivende uddannelse, og flere analyser viser, at mange i målgruppen oplever udfordringer med at gennemføre en uddannelse og komme i beskæftigelse. Hertil er ca. 43.000 unge i alderen 15-24 år, der hverken er i uddannelse eller beskæftigelse, hvoraf fire ud af ti vurderes at have et eller flere handicap. Der udarbejdes en handlingsplan, der skal sætte fokus på, hvordan flere med handicap får mulighed for at bidrage på arbejdsmarkedet og ser på mulighederne for at skabe mere fleksible uddannelsesveje for studerende med handicap. Partierne er enige om at udvide målgruppen for Klap-job.
11. **Uddannelseskraft på sikrede tilbud.** Medarbejderne, der arbejder på sikrede tilbud, arbejder med nogle af de borgere i samfundet, der har de allerstørste udfordringer, og som ofte har en udadreagerende adfærd, som det forudsætter særlige kompetencer at forebygge og håndtere. Derfor er det helt centralt, at medarbejdere på netop de sikrede tilbud har de fornødne kompetencer. Socialpædagogisk uddannet personale udgør kernen i forhold til at sikre den rette indsats for borgerne i de sikrede tilbud, men det er ligeledes vigtigt at have fokus på andre fagligheder omkring borgerne, eksempelvis uddannende socialrådgivere, social- og sundhedsassistenter, fysioterapeuter, pædagogiske assistenter m.fl. Der skal i forbindelse med udarbejdelse af specialeplanlægningen udarbejdes en model for fastlæggelse af et uddannelseskraft for personalet på de sikrede sociale tilbud, som har adgang til de mest vidtgående indgreb over for borgerne. Der skal overvejes en indfasning af kravet. Et lovforslag vil kunne fremsættes i 2025. For at sikre gennemsigtighed i indsatsen skal fastansatte medarbejderes uddannelsesbaggrund fremgå af Tilbudsportalen for sikrede tilbud under hensyntagen til ikke at øge den samlede kommunale administration.
12. **Løft af datagrundlag på socialområdet** Datagrundlaget på socialområdet udgør en udfordring ift. at sikre borgere den mest virksomme og effektive indsats. Det er i dag fx uklart, om stigende udgifter skyldes en kvalitetsforøgelse, eller om der alene er tale om opdrift uden medfølgende kvalitet. Det er derfor også svært at udvikle en socialpolitik, som virker effektivt til gavn for den enkelte. Der er brug for en øget dataindsats mhp. at understøtte, at der kan ske en prioritering af virksomme og omkostningseffektive indsatser og tilbud. Partierne bakker op om, at regeringen og KL har indgået aftale om initiativer, der skal sikre et bedre datagrundlag på socialområdet. Initiativerne omfatter bl.a. en national statistik for udvalgte udgifter efter serviceloven, indsamling af mere viden om resultater på socialområdet, etablering af datagrundlag mhp. bedre kapacitetsstyring af sociale tilbud samt et fællesoffentligt arbejde om datainfrastrukturen på socialområdet, som kan understøtte bedre og mere smidig brug af data i arbejdet med borgeren.
13. **Ændrede regler for at forblive på botilbud for ægtefæller til afdøde borgere med handicap.** Visse botilbud tildeles par, alene på grund af den ene ægtefælles støttebehov. I disse sager er der behov for, at boligen nemmere kan opsiges, når ægtefællen med støttebehovet afgår ved døden, for at det sikres, at botilbuddene benyttes af borgere med støttebehov. Der udarbejdes en model for, hvordan nye regler vil kunne understøtte en optimal anvendelse af kommunens botilbud og øge styrbarheden via lempelse af reglerne for at opsiges en efterladt ægtefælle fra en visiteret bolig i et botilbud. Der skal tages højde for internationale forpligtelser. Et lovforslag vil kunne fremsættes i den kommende Folketingssamling.
14. **Ekspertudvalgets anbefalinger.** Ekspertudvalget på Socialområdet blev nedsat i forbindelse med ØA22 og har til opgave at komme med anbefalinger til at sikre en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling på socialområdet. KL og regeringen har aftalt at implementere en række initiativer fra Ekspertudvalgets første delrapport fra maj 2023. Ekspertudvalget har netop præsenteret en række yderligere anbefalinger i den endelige afrapportering, som regeringen og KL vil drøfte videre. Anbefalingerne vil blive drøftet med aftalepartierne og i Sammen om Handicap. Det står naturligvis partierne frit for, hvordan de forholder sig til anbefalingerne.
15. **Justering af BPA-ordningen (Borgerrettet Personlig Assistance).** Den allerede nedsatte arbejdsgruppe præsenterer et forslag til en justering af BPA-ordningen i form af en takstmodel, der kan danne rammen om en bedre og enklere udmåling af BPA-tilskud. Med afsæt i dette udspil udarbejdes lovforslag om en ny takstmodel på området. Derudover afsøges i samarbejde med parterne i Sammen om Handicap mulighederne for en lovændring, som imødegår udfordringer

ift. sundhedsydelse ved at præcisere, at BPA-hjælpere kan udføre hjælpeopgaver for en borger svarende til det, som andre borgere, i samme alder og livssituation uden en funktionsnedsættelse, selv kan udføre.

16. **Forløbsanalyse af borgerens vej igennem systemet.** Social-, Bolig- og Ældreministeriet igangsætter en kvalitativ forløbsanalyse, som skal afdække eksempler på typiske sagsgange på handicapområdet med henblik på at afdække borgerens vej igennem systemet, herunder vejen til den rette indsats og hensigtsmæssig anvendelse af ressourcer. Analysen vil omfatte sagsgange for nogle få typer af hyppigt forekommende indsatser på hhv. børne- og voksenhandicapområdet. Initiativet må ikke være udgiftsdrivende eller mindske den kommunale styring. Der afsættes 2,5 mio. kr. til analysen.
17. **Enklere og mere smidig sagsbehandling.** Tunge og komplekse sagsgange på handicapområdet udfordrer borgernes oplevelse af retssikkerhed, samtidig med at det lægger pres på de kommunale sagsbehandlere og trækker ressourcer på de kommunale budgetter. Social-, Bolig- og Ældreministeriet vil derfor igangsætte en undersøgelse, som dels skal afdække udvalgte landes erfaringer med at skabe højere grad af smidighed i deres handicapsystem, dels afdække mulige veje til at en bedre og mere enkel indretning af sagsbehandlingen på handicapområdet. Undersøgelsen skal ses i sammenhæng med blandt andet Ankestyrelsens retssikkerhedsundersøgelse, som færdiggøres i foråret 2024, samt med initiativ 1 om forenkling af merudgiftsydelsen. Den nye undersøgelse skal bl.a. se på potentialet ved mere automatiserede sagsgange, som både vil kunne afkorte sagsbehandlingstiden, frigøre vigtige sagsbehandlerressourcer i kommunerne og skabe større gennemsigtighed og lettere tilgængelighed til hjælp og støtte for borgerne. Undersøgelsen skal endvidere afdække, hvordan højere faglighed i sagsbehandlingen og øget beslutningskompetence hos den enkelte sagsbehandler kan bidrage til at skabe et mere smidigt og gennemsigtigt sagsbehandlingsforløb for borgeren. Initiativet må ikke være udgiftsdrivende eller mindske den kommunale styring. Der afsættes 2,5 mio. kr. til analysen.
18. **Afdækning af brug af attester mv. i forbindelse med ansættelse.** Udsatte borgere skal ikke opleve, at mennesker, der bliver dømt for forbrydelser i relation til deres arbejde på det sociale område, får mulighed for at gentage deres forbrydelser. Aftalepartierne er derfor enige om, at der skal gennemføres en afdækning af, om reglerne om dømtes mulighed for efterfølgende ansættelse på det sociale område beskytter borgere med handicap tilstrækkeligt, og om offentlige, private eller selvejende tilbud i støtte omfang end i dag bør have mulighed for indhentning af børneattester og straffeattester på ansøgere. Afdækningen drøftes i aftalekredsen.

Flerårigt arbejdsprogram på handicapområdet

Partierne er enige om at drøfte en række mere langsigtede udviklingsprojekter i et flerårigt arbejdsprogram på handicapområdet, *jf. boks 2*. Aftalepartierne vil løbende have drøftelser med parterne i Sammen om Handicap. Aftalepartierne og Sammen om Handicap har en intention om en åben, transparent og velstruktureret proces, der sikrer mulighed for relevant inddragelse.

Boks 2

Initiativer i flerårigt arbejdsprogram for handicapområdet

19. **Nytænkning af servicelovens handicapbestemmelser.** Der er behov for at gennemgå servicelovens handicapbestemmelser med henblik på at identificere mulige ændringer, der kan understøtte en mere enkel sagsbehandling og visitation, der understøtter, at mennesker med handicap får den rette indsats til tiden, og at borgere og kommuner ikke anvender unødige ressourcer.
20. **Begrænsning af unødvendige revurderinger.** Ud over den generelle regel om kommunernes pligt til løbende opfølgning på den konkrete hjælp, fastlægger servicelovens handicapbestemmelser ikke rammer for revurdering af støtte til mennesker med handicap, som har brug for løbende hjælp på grund af en varig funktionsnedsættelse. Det skaber utryghed for borgerne og medfører et unødigt ressourceforbrug for kommunerne, ligesom arbejdet med meningsløse revurderinger tager tid fra socialrådgiverne, som de i stedet kunne bruge på fagligt relevante opgaver. Der er derfor behov for at afsøge muligheder for at dæmme op for meningsløse revurderinger i sager om løbende hjælp til borgere med varige funktionsnedsættelser, hvor der ikke er udset til forbedringer i funktionsevnen. Samtidig er det vigtigt at fastholde opfølgninger på indsatsen, hvor det giver mening.
21. **Etiske retningslinjer for medarbejdere og ledere.** Der nedsættes en arbejdsgruppe blandt relevante parter, som skal se på udarbejdelse af modeller for etisk kodeks for ledere og medarbejdere på sociale botilbud, som bl.a. skal medvirke til at forebygge forråelse. I forbindelse med arbejdet kan det overvejes, om tilslutning til etiske retningslinjer skal fremgå af Tilbudsportalen e.l.
22. **Målrættede, tidsbegrænsede tilbud.** Der igangsættes et arbejde, som skal afdække mulighederne for at udvikle et mere målrettet og fleksibelt behandlingstilbud til borgere med behov for intensiv støtte og behandling i en afgrænset periode og efterfølgende mindre intensiv opfølgning og udslusning. Borgere, der har behov for et længerevarende tilbud, skal fortsat have dette. Der-

udover skal det afsøges, hvordan der kan vejledes bedre om den nuværende mulighed for godkendelse af pladser efter forskellige bestemmelser, ligesom det skal undersøges, om det kan bidrage til en smidighed i kapaciteten, at pladser kan bruges fleksibelt på tværs af tilbudstyper uden ny godkendelse.

23. **Udvidelse af specialeplanlægning på den specialiserede del af socialområdet.** Partierne er enige om, at regeringen igangsætter et arbejde med at afdække mulighederne for en udvidelse af specialeplanlægning til flere dele af det specialiserede socialområde.
24. **Uddannelsesmål/kompetencebeskrivelser eller lignende for tilbud på det specialiserede område.** Øget uddannelse hos personalet ventes at mindske behovet for indlæggelser i psykiatrien og øge deltagelsen på såvel arbejdsmarked og uddannelse samt øge trivsel både blandt personale og beboere, herunder understøtte en positiv kultur og forebygge forråelse. På folkeskoleområdet er der krav om, at en lærer skal være uddannet. Det samme gør sig gældende for læger og sygeplejersker i sundhedsvæsenet. På socialområdet findes ikke en lignende regulering. I forlængelse af afdækningen af en mulig udvidelse af specialeplanlægning til flere dele af det specialiserede socialområde undersøges uddannelsesmålsætninger/kompetencebeskrivelser eller lignende for tilbud på det specialiserede socialområde vedrørende socialpædagoger, pædagogiske assistenter, socialrådgivere, social- og sundhedsassistenter, ledere og andre relevante faggrupper. Socialpædagoger er – og skal også være – den største faggruppe på socialområdet, alt imens socialrådgivere er centrale i forbindelse med visitationen af tilbuddene. Tværfaglighed og fagligt fællesskab er vigtigt for at yde så god en samlet indsats over for borgeren som muligt. Initiativet skal ses i forlængelse af arbejdet med uddannelseskrav på de sikrede tilbud. Initiativet forventes at kunne bidrage til at imødegå forråelse.
25. **Styrkelse af værgers kendskab til borgere med handicap under værgemål.** Partierne er enige om vigtigheden af, at en værge har et fornødent kendskab til den person, der er under værgemål, for at værgerne kan varetage og beskytte interesserne for den, der er under værgemål, bedst muligt. Der iværksættes et arbejde, som skal afdække mulige initiativer, der kan styrke værgers kendskab til borgere med handicap under værgemål. Med afsæt i eventuelle initiativer, som kan styrke værgers kendskab til borgere, så en værge har det fornødne kendskab til borgeren til at kunne tage stilling til spørgsmålet om flytning, gennemføres en ændring i servicelovens magtanvendelsesregler. Ændringen giver kommunalbestyrelsen mulighed for at træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud for en person med psykisk funktionsnedsættelse, som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, såfremt personen ikke modsætter sig flytning, og hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af værgerne. Det forudsættes, at arbejdet færdiggøres, således at de nødvendige regeltilpasninger kan gennemføres i 2025.

Aftalens karakter

Ovenstående rammeaftale har ikke karakter af at være et forlig, men en aftale. Partierne har således ikke vetoret eller kan blokere for konkrete initiativer. Initiativerne skal udbores og kan derfor blive justeret eller udgå, såfremt de efter udbringning ikke bidrager til rammeaftalens overordnede formål. Initiativerne kan drøftes i Sammen om Handicap, der dog ikke har vetoret over initiativerne.

Regeringen og KL

Regeringen og KL er i et separat spor blevet enige om følgende parallelt med drøftelserne i Sammen om Handicap.

Regeringen og KL er således enige om, at de initiativer, der indgår i rammeaftalen på kort sigt, skal indebære et første vigtigt skridt til at reducere udgifterne og sikre faglighed, tryghed og forudsigelighed i velfærden for borgerne. Regeringen og KL er imidlertid også enige om, at der er brug for yderligere tiltag for at sikre et fagligt, menneskeligt og økonomisk bæredygtigt handicapområde.

De konkrete elementer i aftalen vil som nævnt ovenfor blive drøftet i regi af Sammen om Handicap i overensstemmelse med aftalens overordnede formål om at sikre en faglig og økonomisk bæredygtig udvikling af området og økonomisk gennemsigthed, såvel aftalen mellem regeringen og kommunerne om at reducere udgifterne til det specialiserede socialområde i kommunerne. Det gælder bl.a. de rammer, som kommunerne og medarbejderne opererer under som følge af rigide regler, hvor udgifterne forbundet med bureaukrati og administration er uforholdsmæssige store i forhold til den kvalitet, som borgeren oplever. Konkret vil færre registreringer i revision af magtanvendelsesreglerne reducere uhensigtsmæssig brug af personalets ressourcer, ligesom initiativer i forlængelse af arbejdet om særligt dyre enkeltsager vil kunne bidrage til at frigøre ressourcer i kommunerne.

Regeringen og KL blev ifm. ØA24 enige om at gennemføre en række af Ekspertudvalgets anbefalinger, herunder at etablere en lånepulje på 0,2 mia. kr. i 2024, 0,6 mia. kr. i 2025 og 0,7 mia. kr. i 2026 til udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet med henblik på at understøtte en mere rimelig prissætning på området. Ekspertudvalget har netop præsenteret sine endelige anbefalinger. Som aftalt i ØA24 vil den videre opfølgning blive aftalt mellem regeringen og KL i ØA25. Det langsigtede spor med udviklingsprojekter har karakter af et arbejdsprogram med initiativer og temaer, som regeringen – med inddragelse af parterne i Sammen om Handicap – i de kommende år vil afdække nærmere.

Der kan i forbindelse med den nærmere afdækning og udboring af tiltagene i rammeaftalen både tilføjes og udgå tiltag, hvis og såfremt de viser sig at have et begrænset eller negativt potentiale i forhold til nedenstående overordnede formål. Udgiftsdrivende initiativer forudsættes at være fuldt finansierede i forhold til både direkte og afledte udgiftsmæssige konsekvenser, og skal være afgrænsede og styrbare. Dette gælder både kort- og langsigtede initiativer, herunder også specialeplanlægning.

Regeringen og KL er enige om, at arbejdet med udvikling af modeller for elementerne i arbejdsprogrammet skal understøtte rammeaftalens overordnede formål, herunder samlet bidrage til at reducere udgifterne og øge prioriteringsrummet i kommunerne. Såfremt initiativerne kan realiseres i overensstemmelse hermed, vil regeringen indlede drøftelser med Folketingets partier med henblik på at indgå politiske aftaler.

Står det efter konkretisering af temaerne klart, at der ikke kan findes tilstrækkelig finansiering, herunder evt. i form af modgående besparelser, vil enkelte elementer udgå eller skulle justeres.

Aftalen indeholder både udgiftsdrivende og udgiftsdæmpende initiativer, som vil blive belyst i det videre arbejde. Initiativerne skal samlet set bidrage til at reducere udgifterne på området og øge kommunernes prioriteringsrum.

Hvis det viser sig, at der er udgiftsdrivende initiativer er det en forudsætning, at disse er fuldt finansieret for såvel direkte som afledte udgiftsmæssige konsekvenser. Evt. udgiftsdrivende initiativer skal være afgrænsede og styrbare (eksempelvis igennem en klar økonomisk ramme eller et loft baseret på endelige og konsoliderede udgiftsskøn).

Såfremt initiativer finansieres af modgående, udgiftsreducerende initiativer inden for aftalens rammer, skal der være samtidighed mellem udgiftsdrivende og udgifts-dæmpende initiativer –

både i forhold til beslutningstidspunktet og implementeringstidspunktet. Af hensyn til det flerårige samarbejdsprogram mellem KL og regeringen aftalt i ØA24 skal administrative besparelser tilfalde kommunerne som led i den overordnede administrationsbesparelse.

Hvis forudsætninger ændrer sig væsentligt genbesøges rammeaftalen, og initiativerne justeres, så de er i overensstemmelse med rammeaftalens formål.